

Beskyttelse af dyre- og plantearter

En række dyre- og plantearter er beskyttede eller fredede. Men hvilken beskyttelse er der tale om og hvad betyder det for landbrugsdriften?

Markfirben. Kilde: Miljøstyrelsen

Det fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside: *Reglerne om beskyttelse af bilag IV-arter indebærer, at land- og skovbrug skal tilrettelægge deres aktiviteter, så levevilkårene for dyrene ikke forringes.*

Hvad finder du i artiklen.

Beskyttede arter	Hvilken beskyttelse er der tale om for de enkelte arter	Info om arterne
------------------	---	-----------------

Hvad du **ikke** finder i artiklen

Reglernes betydning for konkrete projekter, jagt- og fiskeritider, afværgeforanstaltninger og nødværge, erstatninger, pleje, tilskud samt Natura 2000, herunder arter, der indgår som udpegningsgrundlag for Natura 2000-områder

Indholdsfortegnelse

Beskyttelse af dyre- og plantearter	1
Introduktion - oversigt over reglerne	2
Konsekvenser	3
Oversigt over arter af dyr og planter i bilagene i de anførte love og bekendtgørelse med angivelse af hvilke de anførte 6 forbud, retsaktens omfatter.....	3
Tabeloversigt – beskyttede dyr og planter	4
Vejledninger	7
Forvaltningsplaner	8
Dispensation	8
Rådgivning.....	9
Erstatning.....	9
Tilsyn	9
Krydsoverensstemmelse	9
Elementer i beskyttelsen af dyr og planter.....	9
1. Forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder	10
2. Forsætlige forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden	12
3. Forsætligt drab eller indfangning mv.....	13
4. Forsætlig beskadigelse af fuglereder. Æg må ikke forsætligt ødelægges eller beskadiges.	13
5. Forsætlig plukning mv. af vildtvoksende planter	14
6. Beskyttelse af redetræer mv.....	15
Retsgrundlaget.....	15
Det overordnede, internationale juridiske grundlag, der ikke har direkte retsvirkning for borgeren15	
Det danske lovgrundlag, der har direkte retsvirkning for borgeren.....	17

Introduktion - oversigt over reglerne

Det centrale i denne artikel er en tabel over de beskyttede dyr og planter og hvilken beskyttelse, der er tale om.

Love og bekendtgørelser er anført som faktabokse sidst i artiklen.

Reglerne om arts- og levestedsbeskyttelse fremgår af følgende:

- Naturbeskyttelsesloven, se [faktaboks 4](#)
- Lov om jagt og vildtforvaltning, benævnt jagtloven, se [faktaboks 6](#)
- Bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, samt beskyttelse af visse arter, benævnt habitatbekendtgørelsen se [faktaboks 5](#)
- Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt, benævnt artsbekendtgørelsen, se [faktaboks 7](#)

Bestemmelserne har i et vist omfang baggrund i habitatdirektivet, se [faktaboks 1](#) fuglebeskyttelsesdirektivet, se [faktaboks 2](#), Bern-konventionen, Biodiversitetskonventionen mv.

Mange arter er desuden beskyttet i kraft af, at de lever i beskyttede naturtyper. Det skal dog understreges, at de enkelte arter er beskyttede, uanset hvor de findes.

De beskyttede dyr og planter fremgår af bilag til de nævnte love og bekendtgørelser.

Der kan generelt henvises til siden om [beskyttede arter](#) på Miljøstyrelsens hjemmeside, hvor der også kan søges nærmere oplysninger om de beskyttede arter, herunder arternes udbredelse.

På den pågældende hjemmeside kan man læse, at alle vilde pattedyr og fugle er fredede, med mindre der er givet tilladelse til at jage dem i jagtloven. Eksempelvis er harer fredede på den måde, at de ikke må jages uden for jagttiderne. Harer er derimod ikke beskyttet efter de særlige regler i jagtloven om yngle- og rasteområder og forsætlige forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden. Harer er derfor ikke med på listerne i denne artikel, som ikke handler om jagttider.

I tabellen er der links til disse beskrivelser. På Miljøstyrelsens hjemmeside er der også anført de foreliggende handlings- og forvaltningsplaner. I tabellen er der for de enkelte arter med et "F" knyttet link til en eventuelt foreliggende handlings- og forvaltningsplan.

Efter tabellen følger en nærmere beskrivelse af vejledninger, handlings- og forvaltningsplaner, dispensation, vejledninger og endelig nærmere beskrivelser af de enkelte elementer i beskyttelse.

Generelt om konsekvenser for landbrugsdrift

Det må generelt antages, at reglerne har begrænset betydning for almindelig landbrugsdrift på arealer i omdrift, der udøves i henhold til den generelle lovgivning, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bestemmelserne kan have større betydning for ekstensivt drevne arealer, vandhuller, hegn mv.

Oversigt over arter af dyr og planter i bilagene i de anførte love og bekendtgørelse med angivelse af hvilke de anførte 6 forbud, retsaktens omfatter

I de 4 koloner finder du de ovenfor omtalte 4 love og bekendtgørelser.

I 2. række er omtalt hvilke bestemmelser, de enkelte love og bekendtgørelser har, med henvisning til det nummer og afsnit, som bestemmelsen er omtalt under i de efterfølgende afsnit. Der er indsat bogmærke til de pågældende afsnit.

Herefter er arterne anført, således, at det er muligt at sammenligne på tværs.

Der er for hver art link til omtalen af arten på Miljøstyrelsens hjemmeside. Her er der også en angivelse af artens udbredelse. På [kortet](#) til høringen i forbindelse med justering af Natura 2000-grænserne er der angivelse af levestederne inden for Natura 2000-områderne for arterne. På [Arealinfo](#) er der ligeledes under fanen Naturdata angivelser af levesteder i form af flader og punkter.

For de relevante arter er der med et "F" angivet et link til en handlings- og forvaltningsplan.

Tabelloversigt – beskyttede dyr og planter

Habitatbekendtgørelsens bilag 11 (habitatdirektivets bilag IV, se Faktaboks 5)	Artsfredningsbekendtgørelsen, se Faktaboks 7	Lov om jagt og vildtforvaltning, se Faktaboks 6	Naturbeskyttelseslovens bilag 3, se Faktaboks 4
1. Yngle- og rasteområder		1. Yngle- og rasteområder	1. Yngle- og rasteområder

<p>5. Ødelæggelse af plantearter mv. * angiver, at arten også er på habitatdirektivets bilag II og dermed relevant i forhold til Natura 2000</p>	<p>3. Forsætligt drab eller indfangning mv., opdelt efter arten er på bilag IV eller ikke</p> <p>5. Forbud mod plukning mv. Med understregning er angivet planter på bilag IV</p> <p>6. Beskyttelse af redetræer Understregede arter er generelt med på habitatdirektivets bilag IV (Understregning mangler tilsyneladende for padde)</p>	<p>2. Forsætlige forstyrrelse af pattedyr og fugle</p> <p>4. Fugles reder</p>	<p>2. Forstyrrelse af pattedyr</p>
Dyrearter	Dyrearter	Dyrearter	Dyrearter
Pattedyr	Pattedyr	Pattedyr	Pattedyr
Alle arter af flagermus* (F)	Alle arter af flagermus (F)	Alle arter af flagermus (F)	Alle arter af flagermus (F)
Hasselmus (F)	Hasselmus (F)	Hasselmus (F)	Hasselmus (F)
Birkemus (F)	Birkemus (F)	Birkemus (F)	Birkemus (F)
Odde* (F)	Odde (F)	Odde (F)	Odde (F)
Marsvin* (F)			
Alle andre arter af hvaler	Alle arter af hvaler	Alle arter af hvaler, herunder marsvin	Alle arter af hvaler, herunder marsvin
	Ulve (F)		

Krybdyr	Krybdyr	Krybdyr	Krybdyr
Markfirben	Markfirben		Markfirben
	Hugorm		
	Skovfirben		
	Snog		
	Stålor		
			Glatnog
			Æskulapsnog

Padde	Padde		Padde
Stor vandsalamander*	Stor vandsalamander*?		Stor vandsalamander*
Klokkefrø*	Klokkefrø*		Klokkefrø*?
Løgrø	Løgrø		Løgrø
Løvrø	Løvrø		Løvrø
Spidssnudet frø	Spidssnudet frø		Spidssnudet frø
Springfrø	Springfrø		Springfrø
Strandtudse	Strandtudse		Strandtudse
Grønbroget tudse	Grønbroget tudse		Grønbroget tudse
	Bjergsalamander		
	Budsundet frø		
	Grøn frø		
	Latterfrø		
	Lille vandsalamander		
	Skrubtudse		

Fisk	Fisk	Fisk	Fisk
Snæbel (F)	Snæbel (F)		Snæbel (F)

Insekter	Insekter	Insekter	Insekter
Bred vandkalv	Bred vandkalv		Bred vandkalv
	Eghjort		
Lys skivevandkalv	Lys skivevandkalv		Lys skivevandkalv
Eremit	Eremit		Eremit
Sortpletet blåfugl	Sortpletet blåfugl		Sortpletet blåfugl
Grøn mosaikguldsmed	Grøn mosaikguldsmed		Grøn mosaikguldsmed
Stor kærguldsmed	Stor kærguldsmed		Stor kærguldsmed
Grøn kølleguldsmed	Grøn kølleguldsmed		Grøn kølleguldsmed
	Herorandøje		
	Hedepletvinge (F)		
(Mnemosyne)	Mnemosyne		
(Natlyssværmer)	Natlyssværmer		
(Stor ildfugl)	Stor ildfugl		
Bløddyr			
Tykskallet Malermusling	Tykskallet Malermusling		Tykskallet Malermusling
	Flodperlemusling		
Fugle			
	Alle vildtlevende fugle	Alle vildtlevende fugle	

Planter	Planter	Planter	Planter
Enkelt månerude	Enkelt månerude		
	Hjortetunge		
	Kamillebladet månerude		
	Kongebregne		
	Radeløv-arter		
	Skjoldbregne		
	Stilk-månerude		
	Blå iris		
	Edderkoppeurt-arter		
Fruesko	Fruesko		
Vandranke	Vandranke		
Liden Najade	Liden Najade		
Mygblomst	Mygblomst		
Krybende sumpskærm			
	Orkideer, alle arter		
	Blegblå anemone		
Gul stenbræk (F)	Gul stenbræk (F)		
	Gyvelkvæler-arter		
	Hestetunge		
	Himmelblå lungeurt		
	Læge-Stokrose		
	Melet kodriver		
	Mose-Post		
	Skotsk løstilk		
	Storblomstret brunelle		
	Vårkobjælde		

Vejledninger

Vejledninger giver en nærmere forståelse af reglerne i de anførte love og bekendtgørelse og de bagvedliggende EU- og andre internationale forpligtigelser, hvordan myndighederne administrerer reglerne, herunder information om afgørelser og anden praksis.

Fra dansk side foreligger [Vejledning om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, Naturstyrelsen 2011.](#)

Denne vejledning indeholder ikke nærmere anvisninger i forhold til almindelig landbrugsdrift.

For en nærmere vejledning i forhold til landbrugsdrift kan henvises til [Landbrugsdrift og beskyttelse af særlige arters yngle- og rasteområder](#)

Her er der givet en samlet fremstilling af artsbeskyttelsen i forhold til yngle- og rasteområder.

Det fremgår bl.a. af side 16 om betydningen af opretholdelsen af den økologiske funktionalitet, at det kan være sværere for den enkelte lodsejer at anvende dette princip, men ikke umuligt. I lodsejernes vurdering af om en aktivitet kan foretages uden at det ødelægger et yngle- eller rasteområde bør relevante informationer indgå. I forbindelse med implementering af de nye regler udarbejdes der en række forvaltningsplaner for nogle af bilag IV-arterne. De giver bl.a. information om arternes levesteder, herunder deres yngle- og rasteområder.

Der fremgår følgende på side 19 om lodsejerens ansvar:

I den almindelige drift, hvor lovlige aktiviteter normalt kan iværksættes uden tilladelse eller lignende, skal lodsejeren eller brugeren af arealerne nu være opmærksom på at driftsændringer ikke skader bilag IV-arternes yngle- eller rasteområder. Det gælder også selvom myndighederne ikke har oplyst lodsejeren om, at der er konkrete forekomster af bilag IV-arter i området.

Hver enkelt lodsejer skal således selv være opmærksom på, om et område eller areal på ejendommen er yngle- og rasteområde for bilag IV-arter. At lodsejeren ikke har fået oplysninger fra myndighederne om fund af arter på ejendommen, er ifølge loven ikke en hindring for at der alligevel er tale om en overtrædelse, hvis bilag IV-arters yngle- og rasteområder beskadiges eller ødelægges. Overtrædelser af forbuddet kan straffes efter regler i naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven.

Der er tale om nye regler, som kan påvirke en række lodsejere og give usikkerhed om, hvorvidt man uforskyldt kommer til at overtræde reglerne. Derfor bliver der indført en ordning, hvor berørte lodsejere kan få rådgivning og information om, hvordan de skal håndtere beskyttelsen.

Der findes en vejledning om reglerne fra EU-kommissionen: [Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the 'Habitats' Directive 92/43/EEC](#), (final version februar 2007)

Vejledningen gælder for alle medlemslande og har bl.a. betydning for kommissionens vurdering af, om det enkelte medlemsland har implementeret direktivet tilstrækkeligt.

Der kan bl.a. henvises til side 31. Det fremgår heraf, at en række medlemslande vil vælge forebyggende foranstaltninger i form af vejledninger og adfærdskodekser. Kommissionen bemærker, at der på landbrugsejendomme bl.a. er hække og damme, hvor der er størst sandsynlighed for at være levesteder for beskyttede arter. Denne tilgang anser kommissionen for at være en passende og for effektivt at bidrage til beskyttelsen af disse arter. Nogle medlemslande har udgivet artsspecifikke vejledninger. Kommissionen bemærker, at disse tiltag skal supplere de formelle regler.

Guidelinen er fra 2007 og siden har vi fået landbrugsreformen i 2015, der foreskriver en vis andel af miljøfokusområder.

Handlings- og forvaltningsplaner

Lovgivningen og vejledningerne lægger vægt på handlings- og forvaltningsplaner, se naturbeskyttelseslovens § 29 b, [faktaboks 4](#), samt vejledninger mv.

I tabellen er der links til de relevante handlings- og forvaltningsplaner.

Handlings- og forvaltningsplanerne indeholder generelt omtale af den lovgivningsmæssige beskyttelse, artens udbredelse og biologi samt fremtidig forvaltning foruden en oversigt over tilskudsordninger. Eksempelvis i forvaltningsplanen for markfirben er der en generel omtale af økologisk funktionalitet, hvor det bl.a. omtales, at grønbroget tudse flytter til et nyt vandhul efter et par år.

Handlings- og forvaltningsplaner fastlægger ikke særlige generelle krav til landmænd.

Hamsterdommen

Hamsterdommen må anses for at være den mest interessante dom fra EU-domstolen i relation til artsbeskyttelse og landbrugsdrift, se [omtalen](#) på LandbrugsInfo, hvor der også er henvist til Kammeradvokatens omtale af dommen.

Dispensation

Miljøstyrelsen kan i henhold til habitatdirektivets § 11, se [faktaboks 5](#), og artsfredningsbekendtgørelsens § 12, se [faktorboks 7](#), fravige bestemmelserne i habitatbekendtgørelsen.

Det skal dog overordnet bemærkes, at forsigtighedsprincippet, som gælder for myndighedernes behandling af projekter i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 ikke gælder for habitatdirektivets generelle beskyttelse af planter og dyr, der sker i henhold til direktivets artikler 12 og 13.

Miljøstyrelsen administrerer dispensationsmuligheden med en form for fleksibilitet. Styrelsen kan således "i særlige tilfælde" dispensere fra forbuddet mod at beskadige planter eller fjerne dem fra deres voksested. Såfremt der er tale om hyppigere forekommende arter og individer af f.eks. orkideer, der efter styrelsens vurdering vil kunne flyttes til et nærliggende naturområde, vil en dispensationsansøgning ofte blive imødekommet med vilkår om f.eks. flytning af individer inden opdyrkning.

Miljøstyrelsen anfører ligeledes, at det følger af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at der skal ske en afvejning af beskyttelsehensynet i forhold til jordbrugerens interesse i at genopdyrke et givent areal, og at der ikke kan ske en større indskrænkning i jordbrugerens rettigheder end beskyttelsehensynet tilsiger.

Rådgivning

Der kan søges rådgivning om bilag IV-arter hos Miljøstyrelsen

Erstatning

Der er erstatningsregler i naturbeskyttelseslovens § 19 g, hvis der er tale om påbud i forbindelse med anmeldelse af visse former for drift mv. i Natura 2000-områder. I den sammenhæng kan der blive tale om erstatning i forbindelse med artsbeskyttelse.

Bortset herfra vil erstatning alene kunne opnås i henhold til Grundlovens § 73, hvilket vil forudsætte en retssag.

Tilsyn

Miljøstyrelsen fører tilsyn med bestemmelserne om artsbeskyttelse i naturbeskyttelsesloven, jagtloven og artsfredningsbekendtgørelsen.

Krydsoverensstemmelse

Fra 2015 har der været et krav 1.38, hvorefter der i perioden fra 15. marts til 31. juli ikke må foretages beskæring af buskads og træer på arealer, der er beliggende i markblok. Arealer, der er dyrket med lavskov, ikke-støtteberettigede permanente afgrøder eller støtteberettigede permanente afgrøder i form af træer eller buske, er ikke omfattet af de nævnte forbud.

Forbuddet kan fraviges i de tilfælde, hvor særligt vejrlig eller anlægsarbejde kræver beskæring i forbudsperioden. Det antages, at der skal søges dispensation hos Miljøstyrelsen efter de almindelige regler, men det er ikke nærmere beskrevet i bekendtgørelsen.

Elementer i beskyttelsen af dyr og planter

Arts- og levestedsbeskyttelsen kan opdeles i 6 grupper

1. Forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder
2. Forsætlig forstyrrelse med skadelig virkning for arten eller bestanden

3. Forsætligt drab eller indfangning mv.
4. Forsætlig beskadigelse mv. af fuglereder og æg
5. Forsætlig plukning mv. af vildtvoksende planter
6. Beskyttelse af redetræer

1. Forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder

Formålet med forbuddet er at bidrage til at sikre arternes og bestandenes bevaringsstatus. Forbuddet er væsentligt i forhold til beskyttelsen af bilag IV-arterne. Forbuddet kan betragtes som overholdt, hvis yngle- og rasteområder og bestande opretholdes på samme niveau som hidtil, forstået som en samling af lokaliteter med en økologisk sammenhæng. Beskyttelsen skal med andre ord vurderes i forhold til opretholdelsen af områdets fortsatte økologiske funktionalitet.

Bestemmelsen findes i naturbeskyttelseslovens § 29 a, samt i lov om jagt- og vildtforvaltning, § 6a, se [faktaboks 4](#) og [6](#) og har baggrund i Habitatdirektivets artikel 12, se [faktaboks 1](#). I forhold til habitatbekendtgørelsen omfatter naturbeskyttelsesloven også Glatnog og Æskulapssnog, som dog også er bilag IV-arter i henhold til habitatdirektivet, og beskyttelsen er den samme, se tabellen.

Et yngleområde er et område, som er nødvendigt for

- Parring
- Æglægningssted
- Opvækst af unger

Et rasteområde er et område, hvor arten i eller udenfor yngletiden:

- Opholder sig for at hvile, sove eller overvintre (dvale)
- Opholder sig i skjul, evt. flere dyr sammen
- Opholder sig f.eks. for at opfylde vigtige livsfunktioner (som f.eks. solopvarmning eller lign.)

For at områder kan betegnes som yngle- eller rasteområder, skal områderne regelmæssigt anvendes af arten. Der kan dog godt gå halve eller hele år mellem, at arten benytter lokaliteten. Det er for eksempel tilfældet, hvis stedet kun bliver brugt til vinterhi.

Spontane og tilfældige forekomster af arter i områder, der ikke regelmæssigt udnyttes af arten, f.eks. strejfer af bilag IV-arter fra andre lande, er ikke beskyttede.

Ved ændringen af naturbeskyttelsesloven i 2009 indførtes bestemmelsen om beskyttelse af yngle- og rastepladser. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne i lovforslaget, at intensivt dyrkede landbrugsarealer

under omdrift som hovedregel ikke rummer yngle- eller rasteområder for de beskyttede arter, og almindelig landbrugsmæssige aktiviteter på disse arealer vil normalt kunne fortsætte som hidtil.

I områder, som i en periode har været braklagte eller udlagt til naturformål, f.eks. med MVJ-aftaler, kan der i braklægnings- eller aftaleperioden have udviklet sig yngle- eller rastelokaliteter for beskyttede arter. Det kan betyde, at retten til at genopdyrke kan blive påvirket. Forudsat at princippet om økologisk funktionalitet overholdes, vil disse områder som hidtil kunne genopdyrkes.

Forbuddet omfatter også gradvise forringelser, f.eks. hvis der gradvis som led i skovdriften ryddes krat i en skov, hvor der forekommer hasselmus, eller hvor vandstanden i råstofgrave successivt hæves efter endt gravning, så vandhullerne bliver for dybe og kolde til f.eks. grønbroget tudse.

Når det skal afgøres, hvilke menneskeskabte aktiviteter, der kan forringe eller beskadige yngle- eller rasteområder, er det kun aktiviteter, hvor der er årsagssammenhæng mellem den uagtsomme handling og skadevirkningen, eksempelvis fældning af krat med hasselmus eller dræning af en sø med ynglende padder. Beskadigelser eller ødelæggelser, som er et resultat af diffuse påvirkninger fra mange kilder, er ikke omfattet.

Forbuddet indeholder ingen handlepligt, hvorfor forringelser som følge af ophør af anvendelsen af et område til f.eks. græsning, så området gror til, ikke er omfattet. Bestemmelsen omfatter heller ikke naturskabte (dvs. ikke-menneskeskabte) eller hændelige beskadigelser, f.eks. naturkatastrofer.

Yngle- og rasteområder er ikke kortlagte. Der kan søges oplysninger om arternes forekomst hos kommunen eller Miljøstyrelsens hjemmeside.

Efter EU-domstolens praksis er forbuddet ikke er begrænset til forsætlige handlinger. Det gælder således også ved almindelig landbrugsdrift.

Der kan dog også henvises til [dommen](#) om den Europæiske Hamster, hvor Frankrig blev dømt for ikke at have truffet tilstrækkelige foranstaltninger. Ifølge domstolen skal medlemsstaterne ikke blot indføre en streng beskyttelsesordning i lovgivningen. Medlemsstaterne skal også faktisk gøre det muligt at undgå beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder. Dette havde Frankrig ikke gjort i tilstrækkeligt omfang, idet antallet af jordhuller var faldet med ca. 90 % i perioden 2001-2007. Der blev derimod ikke statueret nogen misligholdelse fra landbrugets side, uanset den øgede dyrkning af majs og andre afgrøder, der ikke er gunstige for bevarelsen af en bæredygtig bestand. Ifølge Domstolen havde Kommissionen heller ikke bevist, at der var en tilstrækkelig årsagssammenhæng mellem nitraterne i landbruget og beskadigelsen eller ødelæggelsen af raste- og yngleområderne for hamsteren.

Situationen kan være en anden på ekstensivt udnyttede arealer, hegn og stendynger mv.

Det er således væsentligt at være opmærksom herpå f.eks. i forbindelse med braklægnings mv. og søge rådgivning om afværgeforanstaltninger, se ovenfor om økologisk funktionalitet.

Det må således konstateres, at en medlemsstat er forpligtet til i lovgivningen at implementere direktivet fuldt ud og således ikke begrænse bestemmelsen til uforsætlige handlinger. Medlemsstaterne skal følge

op med initiativer, der sikrer en konkret og ikke bare formel efterlevelse af direktivet. Sådanne initiativer kan være forvaltningstiltag, generelle regler for landbrugsdrift samt information og vejledning.

Det må på den anden side konstateres, at der ikke foreligger en kortlægning og at borgerne ikke synes formelt at være pålagt en undersøgelsespligt eller på anden måde pålagt konkrete forpligtigelser.

Der findes tilsyneladende ikke nærmere dansk praksis for forståelsen af disse bestemmelser.

2. Forsætlige forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden

Formålet med bestemmelsen er at undgå forstyrrelser, der har skadelig virkning for arten eller bestanden.

Bestemmelserne om forsætlige forstyrrelser fremgår af naturbeskyttelseslovens § 29 a, se [faktaboks 4](#). Der findes tilsvarende bestemmelse i § 7 i lov om jagt og vildtforvaltning, se [faktaboks 6](#). Bestemmelsen har baggrund i Habitatdirektivets artikel 12 b), se [faktaboks 1](#) og Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5 d), se [faktaboks 2](#).

Forstyrrelser er ikke defineret i direktiverne. Begrebet omfatter f.eks. visuelle forstyrrelser, støj, rystelser og lignende. Forbuddet omfatter alene forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden. De behøver ikke at have direkte effekt på enkeltindivider af den beskyttede art, men kan eventuelt have en indirekte effekt ved f.eks. at tvinge et individ til at bruge energi på flugt. Sårbarheden over for forskellige former for forstyrrelser varierer fra art til art og over året. Der skal anvendes en artsvis vurdering af forstyrrelserne, og lægges særlig vægt på de forstyrrelser, der rammer i de mest følsomme perioder (yngletiden, på overvintringspladser m.v.).

Forbuddet omfatter alene forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden, hvilket ifølge EU-Kommissionens vejledning om Habitatdirektivets artikel 12 omfatter forsætlige forstyrrelser, der er skadelige for arten eller bestanden, f.eks. ved at have negativ effekt på overlevelseschancerne for en bestand eller dens evne til reproduktion eller dens reproduktionssucces. Hvis forstyrrelsen medfører en indskrænkning af artens eller bestandens udbredelsesområde, er det som altovervejende hovedregel en overtrædelse af forbuddet.

Forbuddet omfatter alene *forsætlige forstyrrelser* af dyrearter. Betingelsen om forsæt betyder, at der skal være forsæt til den forstyrrende virkning, eller at den forstyrrende aktivitet gennemføres med viden eller formodning om, at arten findes i området og vil kunne have forstyrrende virkning. Strafbarhed forudsætter herudover, at den har negativ virkning for arten eller bestanden.

I forbindelse med bestemmelsens indførelse som krydsoverensstemmelseskrav i 2012 udtalte Naturstyrelsen:

Det er vigtigt at være opmærksom på, at en overtrædelse kræver, at en forsætlig forstyrrelse har givet anledning til en skadelig virkning for arten eller bestanden. Der skal som udgangspunkt meget til, før en forsætlig forstyrrelse har en skadelig virkning for arten. Selvfølgelig vil der være en sammenhæng

mellem hvor sjælden og udbredt arten er. Jo mere sjælden og jo mindre udbredt arten er, jo større sandsynlighed er der for, at en forsætlig forstyrrelse kan have en skadelig virkning for arten. Særligt hvis man forstyrrer deres ynglesteder. Hvis der er tale om, at man skræmmer en flok agerhøns eller en vibe op i forbindelse med sprøjtning, høst eller jordbearbejdning kan det ikke umiddelbart føre til overtrædelse af kravet. Er der tale om rastende gæs siger formuleringen i vejledningen således: "Det vil således ikke nødvendigvis indebære en overtrædelse af forbuddet at skræmme beskyttede arter af gæs væk fra marker med vintersæd, hvis der er alternative fødesøgningsmuligheder i nærheden". Dette skal tolkes således: Selv hvis det er en beskyttet art, der skræmmes bort, vil der med stor sandsynlighed ikke være tale om en forstyrrelse, der har en skadelig virkning for arten, da fuglene i de fleste tilfælde vil kunne finde alternative fødesøgningssteder i nærheden. Er der tale om almindelige arter, vil det næppe være noget problem.

Beskyttelsen omfatter alle vildtlevende fugle, jf. artsfredningsbekendtgørelsen, § 1 1) og lov om jagt og vildtforvaltning, § 7, stk. 2. Nogle fugle, f.eks. bramgås, er yderligere beskyttede, f.eks. med krav om oprettelse af fuglebeskyttelsesområder, ligesom der også kan oprettes jagtreservater samt ved begrænsninger af jagttider. Disse forhold omtales ikke nærmere her.

3. Forsætligt drab eller indfangning mv.

Denne bestemmelse fremgår af artsfredningsbekendtgørelsens §§ 4,10 og 14, se [faktaboks 7](#). Bestemmelsen har baggrund i Habitatdirektivets artikel 12 c), se [faktaboks 1](#) og Fuglebeskyttelsesdirektivet, artikel 5 b) og c), se [faktaboks 2](#).

Bestemmelserne har næppe større betydning for landbrugsdrift, da almindelig landbrugsdrift som udgangspunkt ikke indebærer forsætlige drab eller indfangning mv. Forbuddet vedrører ikke lovlig jagt eller lovlige vildtregulerende foranstaltninger.

Det bemærkes, at denne artikel ikke handler om jagt eller jagtregulerende foranstaltninger.

4. Forsætlig beskadigelse af fuglereder. Æg må ikke forsætligt ødelægges eller beskadiges.

Bestemmelserne om beskadigelse af fuglereder fremgår af jagtlovens § 6a, stk. 2, se [faktaboks 7](#). Fugles reder må således ikke forsætligt ødelægges, beskadiges eller fjernes hvilket har baggrund i fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, litra b, se [faktaboks 2](#). Bestemmelserne har baggrund i Habitatdirektivets artikel 12c), se [faktaboks 1](#) og Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5 b) og c), se [faktaboks 2](#).

Reder, som ikke er i brug og som ikke vil blive genanvendt, er ikke omfattet.

Det fremgår af notat om lov om jagt og vildtforvaltning, § 6a, stk. 2 og § 7, stk. 2, Naturstyrelsen, den 31. januar 2012, at *almindelig skov-, landbrugs- og havedrift som udgangspunkt ikke vil udgøre en overtrædelse af reglerne om beskyttelse af reder og æg, forudsat at driften tilrettelægges under behørig, proportional, hensyntagen til fuglene.*

Der kan være særlige situationer, hvor driften vil kunne have en sådan virkning på bestanden af en art i området, at også almindelig drift vil kunne være i strid med reglen. Jo sjældnere og mere truet en art er, jo større sandsynlig vil der være for, at driften af et areal, hvor der er viden om, at arten befinder sig, vil være i strid med beskyttelsen. Det samme gælder jo større, sammenhængende arealer der skoves (renafdrift), og jo mere omfattende/gennemgribende en skovning er. Kravet til agtpågivenhed i forbindelse med driften vil således være større i sådanne situationer. Der bør ligeledes tages højde for årstiden, f.eks. vil kravet til agtpågivenhed være større i fuglenes yngletid end om vinteren.

Fugle er beskyttede medmindre der er fastsat jagttider. For alle fugle gælder, at de ikke med forsæt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden.

Naturstyrelsen skrev i en orientering om jagtloven i 2012, at bestemmelsen om beskyttelse af de enkelte reder og æg ikke hindrer skovning, hverken i eller uden for yngletiden, men derimod forsætlig beskadigelse m.v. af reder og æg.

5. Forsætlig plukning mv. af vildtvoksende planter

Beskyttelsen omfatter for planter på Habitatdirektivets bilag IV forsætlig plukning, indsamling, afskæring, opgravning eller oprivning med rod eller ødelæggelse. For øvrige beskyttede planter er der forbud mod, at de beskadiges eller fjernes fra deres voksested. Det er altså ikke begrænset til forsætlige handlinger.

Bestemmelserne siger ikke direkte noget om afgræsning.

Beskyttelsen fremgår af artsfredningsbekendtgørelsens §§ 10, stk. 2 og 14, se [faktaboks 7](#).

§ 14 omfatter planter, der ikke er optaget på habitatdirektivets bilag IV. Bestemmelsen har baggrund i Habitatdirektivets artikel 13 a), se [faktaboks 1](#).

Der er tilsyneladende ikke særlige vejledninger for bestemmelsens anvendelse. Der fremgår følgende af ovennævnte vejledning om habitatreglerne:

”Beskyttelsen gælder overalt i landet, men langt de fleste kendte danske lokaliteter med regelmæssigt forekommende planter på bilag IV er udpeget som Natura 2000-områder. Det betyder, at de er underlagt den yderligere beskyttelse, der følger af denne udpegning, og som omfatter artens leve- (vokse-) sted. Alle plantearterne er desuden fredet og må ikke plukkes eller rives op, jf. artsfredningsbekendtgørelsen.

I langt de fleste tilfælde, hvor voksestederne ligger indenfor Natura 2000-områder, vil beskyttelsen i Habitatbekendtgørelsens § 11 reelt varetages gennem de særlige Natura 2000-regler, som også skal beskytte levestedet, jf. kapitel 5 om hovedprincipper for administrationen af Natura 2000-områderne.

Da alle de omfattede plantearter er fredede og deres voksesteder inden for Natura 2000- områderne beskyttet efter de særlige Natura 2000-regler, giver forbuddet mod at ødelægge planterne ikke anledning til selvstændige overvejelser i relation til Habitatbekendtgørelsens § 11.”

Habitatbekendtgørelsens § 11 fremgår af [Faktaboks 5](#).

Naturstyrelsen oplyste i 2008 i forbindelse med afklaring af regelsættet efter ophør af den obligatoriske braklægningsordning, "at etablering af orkidéer kræver meget særlige levevilkår, hvorfor det ikke vil være almindeligt at disse etableres på et areal med 15 års genopdyrkningsret. Man kan forvente, at etablering af fredede arter i de fleste tilfælde vil ske på mindre afgrænsede områder af et anmeldt areal, og ofte i udkanten af arealet ifald dette støder op til andre områder, hvorpå der allerede forekommer fredede plantearter. Jordbrugere vil derfor i de fleste tilfælde kunne opdyrke sit anmeldte areal igen under hensyntagen til det område, hvorpå de fredede arter har indfundet sig".

En kommune forelagde i 2014 Naturstyrelsen en konkret sag, hvor brugeren af en mark angiveligt havde pløjet, sprøjtet og gødsket en bestand af gøgeurter. Naturstyrelsen svarede, at hvis ejer/bruger ikke konkret var blevet oplyst om der var orkideer på marken ville det være vanskeligt for os (Naturstyrelsen) at bevise der er handlet imod artsfredningsbekendtgørelsen. Det fremgik ikke af sagen at der var sket en sådan konkret orientering af bruger/ejer. Naturstyrelsen ville derfor ikke foretage sig yderligere i sagen.

Naturstyrelsens udtalelse har måske baggrund i, at det for planter efter artsfredningsbekendtgørelsens § 10, jf. habitatdirektivets artikel 13 a) er en forudsætning, at der er tale om en forsætlig handling. Hvis den pågældende ikke var bekendt med planterne, ville der ikke kunne være tale om en forsætlig handling.

6. Beskyttelse af redetræer mv.

Formålet med bestemmelserne er at beskytte kolonirugende fugle reder i ynglesæsonen samt beskyttelse af særligt rovfugle, uglers, sort stoks og rød glentes redetræer samt hule træer og træer med spættehuller i særlige perioder eller hele året. Der er desuden beskyttelse af digesvalereder for en nærmere periode.

Bestemmelserne, herunder perioderne, fremgår af artsfredningsbekendtgørelsens § 6, se [faktaboks 7](#).

Disse bestemmelser er ikke begrænset til forsætlige handlinger. Bestemmelserne kan have en sammenhæng med bestemmelsen i jagtlovens § 6a, stk. 2, se [faktaboks 6](#) om forsætlig ødelæggelse mv. af fugles reder. Denne bestemmelse gælder hele året, men er altså begrænset til forsætlige handlinger.

Retsgrundlaget

Det overordnede, internationale juridiske grundlag, der ikke har direkte retsvirkning for borgeren

FAKTABOKS 1

Habitatdirektivet, 92/43/EØF af 21. maj 1992:

Artikel 12 (dyrearter):

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a) med forbud mod:

- a) alle former for forsætlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
- b) forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer
- c) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
- d) beskadigelse af yngle- og rasteområder

I relation til almindelig landbrugsvirksomhed er pkt. b og d mest relevant.

Artikel 13 (plantearter):

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning for de plantearter, der er nævnt i bilag IV, litra b) med forbud mod:

- a) forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen
- b) opbevaring, transport, salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder af disse arter, der er indsamlet i naturen, med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden dette direktivs vedtagelse.

Forbuddene gælder for alle livsstadier.

I relation til almindelig landbrugsvirksomhed er pkt. a mest relevant.

Artikel 16

1. Hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige bestemmelserne i artikel 12, 13, 14 og 15, litra a) og b):

- a) for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne
- b) for at forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom
- c) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet
- d) med henblik på forskning og undervisning, genopretning af en bestand, genudsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter
- e) for under omhyggeligt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at tillade indsamling eller opbevaring af enheder af de arter, der er nævnt i bilag IV, i et antal, der er begrænset og specificeret af de kompetente nationale myndigheder.

2. Medlemsstaterne sender hvert år en rapport til Kommissionen efter den model, som udvalget fastlægger, om fravigelserne efter stk. 1. Kommissionen udtaler sig om fravigelserne inden for højst tolv måneder efter modtagelsen af rapporten og underretter udvalget.

3. Rapporterne skal indeholde oplysninger om:

- a) de arter, der er omfattet af fravigelserne, og begrundelsen herfor, bl.a. risikoens art, med angivelse i givet fald af afviste alternative løsninger og anvendte videnskabelige oplysninger
- b) de midler, ordninger eller metoder, der er tilladt i forbindelse med indfangning eller drab af dyrearter, og begrundelsen for anvendelsen heraf
- c) de omstændigheder med hensyn til tid og sted, hvorunder disse fravigelser tillades

- d) den myndighed, der er bemyndiget til at erklære og kontrollere, at disse betingelser er opfyldt, og til at træffe beslutning om, hvilke midler, ordninger eller metoder der må anvendes, inden for hvilke grænser og af hvilke tjenester samt hvilke personer der har ansvaret for gennemførelsen
- e) de kontrolforanstaltninger, der iværksættes, og resultaterne heraf.

FAKTABOKS 2

[Fuglebeskyttelsesdirektivet, 79/409/EØF af 2. april 1979](#)

Artikel 5

Med forbehold af artikel 7 og 9 træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at indføre en generel ordning til beskyttelse af alle de i artikel 1 omhandlede fuglearter herunder især forbud mod:

- a) forsætligt at dræbe eller indfange dem, uanset hvilken metode der anvendes
- b) forsætligt at ødelægge eller beskadige deres reder og æg samt fjerne deres reder
- c) at indsamle deres æg i naturen og opbevare disse, også selv om de er tomme;
- d) forsætligt at forstyrre fuglene navnlig i yngletiden, i det omfang, en sådan forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med dette direktiv
- e) at være i besiddelse af fugle af arter, som det ikke er tilladt at jage og indfange.

I relation til almindelig landbrugsvirksomhed er pkt. b og d mest relevant.

FAKTABOKS 3

[Ramsarkonventionen](#), konvention af 2. februar 1971, beskytter vådområder, der har international betydning for vandfugle.

[Bernkonventionen fra 19. september 1979](#) om beskyttelse af vilde dyr og planter samt naturlige levesteder.

[Bonn-konventionen fra 1979](#) om samarbejde mellem lande om artsbeskyttelse, f.eks. aftale om Vadehavet

Det danske lovgrundlag, der har direkte retsvirkning for borgeren

De internationale forpligtelser har Danmark implementeret ved følgende love og bekendtgørelser, som er retsgrundlaget for den enkelte borger:

FAKTABOKS 4

[Naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017:](#)

§ 29 a) De dyrearter, der er nævnt i [bilag 3](#) til loven, må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter.

Stk. 2. Yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i [bilag 3](#) til loven, må ikke beskadiges eller ødelægges.

Bilag 3 omfatter de i habitatdirektivets bilag IV i Danmark hjemmehørende arter.

§ 29 b) Miljø- og fødevareministeren kan udfærdige forvaltningsplaner og iværksætte andre tiltag, herunder yde tilskud, med henblik på bevaring af de arter eller bestande af disse, der er nævnt i [bilag 3](#) til loven.

§ 30.

Stk. 1, Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler med henblik på at beskytte eller regulere udnyttelsen af vilde dyre- og plantearter, herunder regler om konservering, registrering og mærkning af sådanne arter og dele og produkter af disse. Der kan herunder fastsættes regler om, at ministeren uden retskendelse kan lade udtage prøver af individer af bestemte vilde dyrearter. Reglerne kan omfatte arter, der stammer både fra Danmark og fra udlandet.

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren iværksætter de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at det ikke medfører en væsentlig negativ virkning for bevaringsstatus for de arter, som er nævnt i bilag 3 til loven, når de utilsigtet indfanges eller slås ihjel. Bevaringsforanstaltninger iværksættes på grundlag af overvågning eller yderligere undersøgelser.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren iværksætter de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at indsamling i naturen af enheder af de vilde dyre- og plantearter, som er nævnt i bilag 4 til loven, og udnyttelsen heraf er forenelig med hensynet til at bevare disse arter.

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler for at gennemføre foranstaltninger som nævnt i stk. 2 og 3.

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at den, der udnytter vilde dyre- og plantearter erhvervsmæssigt, skal have autorisation hertil. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om autorisationsordningen, herunder om digital registrering af visse arter m.v., og om, at autorisation kan nægtes eller tilbagekaldes.

Stk. 6. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om kontrol med eller forbud mod indførsel af bestemte arter af vilde dyr, der frembyder risiko for menneske.

FAKTABOKS 5

[Habitatbekendtgørelsen, nr. 926 af 27. juni 2016](#)

Generel beskyttelse af visse arter

§ 10. Ved administration af de i §§ 7-8 nævnte bestemmelser kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller
- 2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

Stk. 2. Vurderingen skal fremgå af de afgørelser, der bliver truffet efter de i §§ 7-8 nævnte bestemmelser.

§ 11. Myndigheden kan fravige § 10, hvis der ikke findes et tilfredsstillende alternativ, og hvis fravigelsen ikke hindrer, at den pågældende bestands bevaringsstatus opretholdes i dens naturlige udbredelsesområde.

Fravigelse kan kun ske i de situationer, hvor det ansøgte har til formål at

- 1) beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne,
- 2) forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom,
- 3) sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller

4) fremme forskning og undervisning, genopretning af en bestand, genudsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter.

Stk. 2. Beslutning om at fravige stk. 1 træffes af den myndighed, som er tillagt kompetence til at træffe afgørelse efter de almindelige regler i den lovgivning, der regulerer det pågældende område.

Stk. 3. Før der træffes afgørelse om at fravige stk. 1, skal den pågældende myndighed indhente udtalelse fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Stk. 4. Beslutning om at fravige, jf. stk. 1, skal meddeles Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning med henblik på information af Europa-Kommissionen.

Habitatbekendtgørelsen vedrører således alene myndighedsbehandling.

FAKTABOKS 6

Lov om jagt og vildtforvaltning, lovbekendtgørelse nr. 118 af 26. januar 2017

§ 6 a. Yngle- eller rasteområder for de pattedyr, der er nævnt i bilag 1, må ikke ødelægges eller beskadiges.

Stk. 2. Fugles reder må ikke forsætligt ødelægges, beskadiges eller fjernes. Æg må ikke forsætligt ødelægges eller beskadiges.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om fældning af visse træer og forbud mod ødelæggelse eller beskadigelse af redesteder og yngle- eller rasteområder.

§ 7. De pattedyr, der er nævnt i bilag 1, må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter.

Stk. 2. Fugle må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden.

FAKTABOKS 7

Artsfredningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 867 af 27. juni 2016 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter følgende:

- 1) De fuglearter, som i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor traktaten om Den Europæiske Union finder anvendelse.
- 2) De pattedyr, krybdyr, fisk, padder og hvirvelløse dyr (invertebrater), der fremgår af bilag 1.
- 3) De planter, der fremgår af bilag 2.
- 4) De dyr, der fremgår af bilag 3.

Stk. 2. Bekendtgørelsen omfatter også pattedyr og fugle, som er udsat eller er undsluppet menneskelig varetægt, og som har etableret vildtlevende, reproducerende bestande i naturen, medmindre de traditionelt betragtes som husdyr.

Stk. 3. Bestemmelserne om dyr omfatter disse i alle deres livsstadier samt for dele og produkter af disse.

Stk. 4. Bestemmelserne om planter omfatter planter i alle livsstadier og dele og produkter heraf.

Stk. 5. Bestemmelserne om vildt omfatter pattedyr og fugle, herunder trækfugle, som er naturligt forekommende i den danske natur.

§ 4. For fugle omfattet af § 1, stk. 1, er der forbud mod forsætligt at dræbe eller indfange dem, uanset hvilken metode der anvendes, og at være i besiddelse af levende fugle.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for fuglearter, som det er tilladt at jage eller indfange i henhold til lov om jagt og vildtforvaltning eller regulere efter reglerne i bekendtgørelse om vildtskader.

§ 6. Kolonirugende fugles redetræer må ikke fældes i perioden 1. februar-31. juli.

Stk. 2. Rovfugles og uglers redetræer må ikke fældes i perioden 1. februar-31. august, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Ørnes, sort storks og rød glentes redetræer må ikke fældes.

Stk. 4. Hule træer og træer med spættehuller må ikke fældes i perioden 1. november-31. august.

Stk. 5. Digesvalereder må ikke ødelægges i perioden 1. april-31. august.

Fredning af dyr og planter omfattet af habitatdirektivet, bilag IV

§ 10. For vildtlevende dyr, som er naturligt forekommende i den danske natur, og som er omfattet af bilag IV, jf. bilag 1, i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet), er der forbud mod

- 1) alle former for forsætlig indfangning eller drab og
- 2) forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen.

Stk. 2. For vildtvoksende planter i naturen, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, jf. bilag 2, er der forbud mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, opgravning eller oprivning med rod eller ødelæggelse.

§ 12. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan, hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, fravige bestemmelserne i § 10, og § 11, stk. 1,

- 1) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet,
- 2) for at forhindre alvorlig skade, navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom,
- 3) for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne,
- 4) med henblik på forskning og undervisning,

- 5) for at genoprette en bestand, genudsætte disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter, eller
- 6) for under strengt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at tillade indsamling eller opbevaring af enheder af de arter, der er nævnt i habitatdirektivets bilag IV, i et antal der er begrænset og specificeret af de kompetente myndigheder.

Fredning af dyr og planter, som ikke er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivet eller habitatdirektivets bilag IV

§ 14. For vildtlevende dyr, der er nævnt i bilag 1, men ikke er markeret med understregning, er der forbud mod forsætligt drab eller indfangning, uanset hvilken metode der anvendes.

Stk. 2. For vildtvoksende planter i den danske natur, der er nævnt i bilag 2, men ikke er markeret med understregning, er der forbud mod, at de beskadiges eller fjernes fra deres voksested.